

Et kongehus som strekker seg etter sitt folk

Taler

Bjarte Hjelmeland

Dato

9 mai 2017

Sted

Slottsplassen

Omstendigheter

Tale fra folket til kongeparet på 80-årsdagene

1 Kjære kong Harald og dronning Sonja!

Gratulerer med 80-årsdagene, begge to. Jeg håper dagen har vært fin og at kongeparet hygger seg med alle gjestene.

5

Vi er her i dag for å uttrykke vår kjærlighet og takknemlighet til kongeparet for den fine jobben som dere gjør. En jobb som i hvert fall kongen ikke har valgt, men er født inn i. Født inn i! Det er helt uforståelig. Tenk om det gjaldt oss andre!

10

Som skuespiller er jeg glad det ikke fungerer sånn i mitt fag. Sjansen for å bli god i en jobb man er født inn i, er forsvinnende liten. Derfor er det dobbelt fantastisk at kongen og dronningen er så dritgode til å være konge og dronning! Alle syns det! Selv de som mener at monarkiet er en utdatert styreform og en overlevning fra en annen tid, starter alltid sine uttalelser med «jeg må først si at jeg synes at kongeparet gjør en fantastisk jobb for landet vårt, for øvrig mener jeg at Norge burde vært republikk».

15

Så hva er det så kongeparet gjør riktig, som avstedkommer denne kjærligheten fra folket?

20

De strekker seg etter sitt folk. De bryr seg, de reiser, de søker kommunikasjon - og de er toptrente i det! I å treffe nordmenn. I å vite hva vi drømmer om og hva vi gruer for.

25

De forbereder seg til møter med så mange forskjellige mennesker at de ikke kan unngå å bli svært kunnskapsrike. Jeg er sikker på de kunne gått opp i kvitt eller

dobbelt i temaet «nordmenn» og vunnet 48.000 kroner. Begge to!

30

Jeg har en gang hørt følgende historie: En fisker fra Nord-Norge, som hadde gjort en spesiell innsats under krigen, skulle dekoreres med en av kongens medaljer og spise middag på Slottet sammen med kongeparet.

35 Hovedpersonen ble livredd. Hele sitt liv hadde han vært ombord i sjarken, i den blå kjeledressen. Han visste ikke hvordan han skulle opptre i så fint selskap og var nervøs for at han skulle gjøre skam på seg under middagen. Han gikk på kurs hos en nabo som visste noe om skikk og bruk, og han lærte seg raskt å starte med det ytterste bestikket, jobbe seg innover mot tallerkenen og om hvilke glass som
40 passet til hvilke viner. Han følte seg noe tryggere, dagen kom og middagen gikk strålende. Kongeparet hadde flere ganger besøkt det lille fiskeværet mannen kom fra, og samtalen gikk lett rundt bordet.

Han klarte seg kjempefint med både bestikk og glass helt til det ble servert kaffe
45 og cognac. Dette hadde mannen ikke øvet på med naboen, så han gjorde som han pleide - slo cognac-en oppi kaffen. Det ble et øyeblikk stille rundt bordet. Men før mannen rakk å oppdage at han hadde gjort noe feil, slo dronningen resolutt cognac-en oppi sin kaffekopp, og kongen likeså.

50 Jeg vet ikke om denne historien er sann, jeg har ikke fått den verifisert av hverken kongen eller dronningen. Men den understreker mitt poeng fordi den forteller om et kongepar som strekker seg etter sitt folk. Utallige historier har jeg hørt om mennesker som av ulike årsaker skal møte kongeparet, og naturlig nok er nervøse, men som etter møtet sier: «Det var så lett! De visste så mye om det
55 jeg holder på med ... de var så interesserte ... Kongen var så morsom.»

Balansegangen mellom å ivareta et tradisjonsbundet monarki og å modernisere kongehuset - samt å være i takt med utviklingen uten å stå i spagat - må være en enorm utfordring som kongeparet og deres medarbeidere står oppi daglig. Vi vil
60 gjerne ha et kongehus som følger med, som holder seg oppdatert, men som allikevel ikke er hverdagslig, men fremstår med verdighet og stil. Kongehuset er upolitisk, men vårt kongehus er ikke en værhanearganisasjon som lodder stemningen i folket og dreier sine meninger deretter. Kongen og dronningen tar også mål av seg til å være toneangivende hva gjelder holdninger, noe kongens
65 taler bærer tydelig preg av.

Da kongeparet inviterte representanter fra hele Norge til hagefest her på Slottet, holdt kongen en tale som gikk rett inn i hjertene på hele nasjonen, ja hele
70 verden. Han inkluderte alle! Og det er lett å tenke at dette ikke betyr noe, det er bare en festtale, det er bare ord.

Men la oss tenke oss et øyeblikk at han sa det motsatte. La oss forestille oss at kongen sa at Norge bare var for noen av dem som bor her - at privilegiene som
75 følger med det å være norsk, ikke gjelder for den og den gruppen. Ikke for deg og deg, fordi du ikke er frisk nok, ikke rik nok, ikke har riktig farge eller riktig seksuell legning eller tro. Vi vet om statsledere som holder slike taler.

Og ord betyr noe. De danner grunnlag for holdninger og tanker som igjen kan
80 omsettes i handlinger, omsettes i politikk.

Et kongepar som søker sitt folk. Som reiser, som ser, som vet, som ønsker kommunikasjon. Som står i spennet mellom å ivareta en tradisjon og bidra til å drive historien og utviklingen fremover.

85 En dronning som er levende opptatt av kunsten og kunstnerne, som selv er et skapende menneske, som trosser jantelovens overhengende fare, ja for den gjelder for de kongelige også. «Skal hun liksom være kunster også nå ... det var liksom ikke nok å være landets overhode?» Som trosser alt dette fordi hun ser,
90 fordi hun også har et uttrykksbehov, fordi hun også har en stemme.

Selv om hennes perspektiv kanskje er annerledes enn vårt, Gud så glad jeg er for at vi har en dronning som faktisk vet, som er interessert og som faktisk kan! For husk at ordet kunst kommer fra å kunne - ikke fra å ville - da hadde det hett
95 villst.

Og likeledes hva det betyr å ha en konge som er idrettsmann. Ikke bare fordi han henter pokaler hjem til fedrelandet som seiler, men fordi han som interessert idrettsmenneske er med på å befeste legitimiteten, viktigheten av det store
100 arbeidet som foregår i hele landet. Det som gjør at det er verdt å holde på: i femtedivisjon på en grusbane på Stord, eller med skiskytterlaget i Hammerfest, eller et handicapidrettsstevne på Gol. Selv om det ikke fikk ti cm spalteplass i avisene, men kongen var der ... det skrev de om, og på den måten er han med å sette lys på det det handler om, som i neste instans forer vår felles bevissthet og
105 er med å bygge det fellesskapet som gjør at vi er et land. Ikke bare en gjeng med

folk som bor i nærheten av hverandre, men et folk!

Ett folk, med ett kongepar som strekker seg etter sitt folk.

110

Et sånt kongehus har vi, et kongehus som strekker seg etter sitt folk, som søker å komme det i møte, som er til stede i glede og i sorg, som kaster seg i inn i et helikopter for å besøke flomrammede i Sogn og Fjordane, som feirer den 6. februar med våre samiske brødre og søstre, som gråter med oss når terroren rammer, som gleder seg med våre idrettsfolk når de gjør det skarpt i konkurranser, og som ikke går av veien for å slå cognac-en i kaffen og røre rundt, fæst e fæst ... og nu kjør vi!

115

Slik er de. Og enda bedre ... jeg får lyst til å bli slik selv. Jeg får lyst til å være en sånn en som bryter med all kutyme, som setter mine egne behov til side, som ditcher drømmen om ren cognac, som skvalper den oppi kaffen, rører rundt og nyter blandingen, for at et annet menneske skal kjenne seg ok.

120

Og - jeg kan ikke forstå det annerledes enn at ... da har vel kongehuset gjort sin misjon.

125

Gratulerer med dagen!

Kilde
vg.no

130

Emner
Hyllest, Jubileumstale, Kongehuset, Kongeparet, Monarki

URI
<https://www.virksommeord.no/tale/et-kongehus-som-strekker-seg-etter-sitt-folk>

135

140